

Celo leto	12 K
Pol leta	6 K
Četrt leta	3 K
Mesečno	1 K

Posamezne številke 10 v.

Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila

se računijo s 15 vin. od 6redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 129.

Maribor, dne 11. novembra 1910.

Letnik II.

Protestni shod.

Vsled nečuvnega psovanja liberalcev, ki ime-
nujejo naše mladeniče svinje, da so posvinjili šolo v
Št. Jurju ob juž. žel., se vrši v nedeljo, dne 20. no-
vembra t. l.

velik protestni shod v Celju.

Mošje in mladeniči! Komur je čast naše mladine
pri srcu, se bo v nedeljo udeležil zborovanja v Celju.
Z mnogobrojnim obiskom moramo dati liberalcem gla-
sen odgovor za njih sramotenja.

Vse na noge!

Dne 20. t. m. v Celje!

Nečuvno zasramovanje.

Med liberalnim učiteljstvom kroži v nemškem je-
ziku pisan cirkular, kateri ima namen, dati učiteljem
građiva, s kojim naj nastopajo proti obstrukciji slo-
venskih poslancev. Samoumevno je, da se nahaja v
cirkularju mnogo neresnic, katerih pa ne pripisujemo
toliko hudobnosti, kakor notorični ignoranci liberal-
nih glav. Toda naravnost nečuden je način, s kate-
rim se piše o naših slovenskih kmečkih zadevah. Ta-
ko stoji v cirkularju ta-le škandalozen članek:

Die Landwirtschaftsschule in
St. Georgen a. S. ist leider schon er-
ledigt, ja noch mehr, die slovenischen
Jünglinge haben diese neuerrichte-
te Schule bereits versaut. (Kmetijska šola v
Št. Jurju ob juž. žel. je žalibog že rešena, da še več,
slovenski mladeniči se to novoustanovljeno šolo že
posvinjili!)

Nerazumljivo nam je, kako se najde še sploh
kak slovenski učitelj, ki prime ta cirkular v roke, ne-
čuvno se nam pa zdi, če se ta cirkular s podlim za-
sramovanjem naše kmečke mladine celo razpošilja to-
varišem in med njimi širi. Ali si liberalci niso v sve-
sti, kaj da vsebuje omenjeni cirkular?

Naši slovenski kmečki sinovi se imenujejo svi-
nje, ki posvinjajo šolo, v katero stopijo!!!! Cirkular

s to vsebino razširjajo liberalni učitelji med seboj, in
s tem tudi žaljenje slovenskih mladeničev.

Quousque tandem? prihaja tudi nam na misel.
Slovensko ljudstvo ne bo smelo mirno gledati dogođ-
kov, ki se vrše zadnji čas med njim in okoli njega.
Če bi si celo svoje mladeniče pustilo zasramovati s
svinjami, bilo bi žalostno. Na odpor proti liberalnim
zasramovanjem!

Naše obrambno delo.

V naslednjem prinašamo še dve poročili o pri-
reditvah naše organizacije zadnje nedelje. Zlasti po-
ročilo iz Radgone je zanimivo, ker kaže, kako ume-
mo mi narodno-obrambno delo. Ne v visoko donečih
frazah, ampak v resnem, praktičnem delu / na naši
narodni meji sami leži rešitev ogrožene Slovenije.

Radgona.

V nedeljo dne 6. novembra je bil za nas rad-
gonske Slovence velepomenljiv dan. Dobil smo ta
dan svoje katoliško slovensko izobraževalno društvo.
Njegov ustanovni zbor se je vršil v Dedincih v hiši
vrlega kmeta Mateja Pintariča. Kljub skrajno ne-
ugodnemu vremenu se je zbralo precej nad 100 ljudi.
Počastili so nas v naše veliko veselje v lepem števi-
lu zavedni sosedje od Sv. Petra, njim na čelu rodo-
ljubni kmet Janez Pelcl.

Shod otvori hišni gospodar Matej Pintarič in
srčno pozdravi vse došle.

Nato v poljudnih besedah razloži odposlanec S.
K. S. Z., župnik Gomilšek, društvena / pravila
ter pojasni namen in pomen novega društva za do-
slej zapuščene radgonske Slovence.

Voditeljica gornjeradgonske dekliske zveze, A.
Kovačič, deklamuje pesem „Mojemu narodu“, nato pa
nastopita mladenki gornjeradgonski Neža Osojnik in
Terezija Kovačič, ena kot nasprotnica dekliske zve-
ze, druga nje navdušena zagovornica. Prav spretno
sestavljena dvogovor je poslušalce jako zanimal; za-
govornica dekliske zveze je zmagala in pridobila na-
sprotnico za njo, Moški zbor gornjeradgonski nam je
zapel nekaj jako epih pesmic in nas je tako izredno
razveselil. Kmet Jan. Pelcl je v nemal navzoče za iz-
obrazbo in za novo društvo.

Navdušujoče besede niso bile brez učinka. Ta-

koj je priglasilo pristop k društvu 47 udov, med te-
mi mnogo zavednih mož in mladeničev, največ pa
mladenk. Prvi društveni odbor se je tako-le sestavil:
predsednik Matej Pintarič, kmet v Dedincih; pod-
predsednik Jože Veberič, kmet v Gorici; tajnik Al.
Rožman, mladenič v Dedincih; blagajnik Fr. Troj-
ko, kmet v Žetincih; knjižničar Janez Tranc, mlade-
nič v Dedincih; odbornika: Rajmund Bratanič, ka-
plan v Gornji Radgoni, in Jože Pintarič, kmet v De-
dincih; računsko pregledovalca sta Matija Zemljčič,
župan v Žetincih, in Alojzij Domažnjko, mladenič v
Zenkoveh. Izvoljeni odbor nam je porok, da bo to
društvo krepko začelo novo delo v probujo Slovencev
radgonskih.

Ob enem se je ta dan ustanovila tudi dekliska
zveza radgonska pri novem društvu, ki si je izbrala
sedem vnetih mladenk v voditeljstvo, katere so ob-
ljubile, da bodo vse storile za pridobitev novih članic
najmlajši dekliski zvezi.

Soglasno se sklene, da društvo pristopi k S.
K. S. Z. Društvena knjižnica je lepo urejena in šte-
je že 185 knjig. Kar prvi dan se je izposodilo že 50
knjig, znamenje, kako poukazeljni so radgonski Slo-
venci. Začasno ima knjižnica svoj sedež v hiši kme-
ta Jak. Tranca v Dedincih, čegar sin in hčerka jo
bosta oskrbovala.

Ta ustanovni zbor je bil lep narodni praznik
za radgonske Slovence. Veselje nad ustanovljenim
novim društvom je splošno. Ker ga bodo sosedje iz Zg.
Radgone, zlasti še vzorna gornjeradgonska dekliska
zveza, kar najkrepkeje podpirali, bo gotovo delovalo
plodonosno, kar mu iz srca želimo. S. K. S. Z. pa
gre zasluga, da so dobili radgonski Slovenci, ki so
v veliki nevarnosti potujčenja, ognjišče, okrog kate-
rega si bodo ogreli stari in mladi svoja srca, da o-
stanejo zvesta katoliški veri in mili naši slovenski
domovini.

Sv. Jurij ob juž. žel.

Čeravno je bilo vreme zadnje nedelje neugod-
no, se je vendar veselica naše dekliske zveze prav
dobro obnesla. Gledališka dvorana Katoliškega doma
je bila natlačeno polna občinstva. Igralke, članice de-
kliske zveze, so izvrstno predstavljale žaloigro „Ve-
starka.“ Vsaka igralka je prav dobro rešila svojo u-
logo. Pri prosti zabavi nam je pa srečolov pripravil
mного neprisiljene zabave, pa tudi prinesel — mno-
go sreče.

PODLISTEK.

Narodno blago od koroško- štajerske meje.

(Zapisal Dr. Fr. K.)

V Guštanju na Kor. živi čast. 90letni starček,
gospod Lipič, po domače: stari Zakotnik, ki rad sedi
ob lepih poletnih dneh „na Čičovju“, gleda vrvenje pe-
trgu in se čestokrat zamisli v preteklost. On ve veli-
ko pripovedovati o starih časih. Tudi večino teh pri-
povedk in pravljic mi je on pravil.

Da se ne pozabijo, jih objavljam.

I.

Volčji grad ali Wolfov grad.

Tik Guštanja, na oni strani Meže, stoji gostil-
na pri Jagru. Tam, kjer je sedaj Jagrov vrt, je bil
nekdaj star grad. Leta 1836 so še imeli v šoli v Gu-
štanju pozlačen ključ iz tega gradu, ki so ga baje
najpridnejšim šolarjem obešali okoli vratu, da so ž
njim domu hodili in da so ljudje najmarljivejše šola-
rje spoznali.

Če si plezal od Jagrovega hleva / navzgor, si
prišel v veliko sobano. Iz te je vodila velika peč k
vodi. Zraven se je vzdigala visoka skala, v kateri je
bila luknja. In če si v to luknjo vrgeš kamen, je za-
bučalo: bum, bum. Tam je bila klet, polna denarjev.
Dosedaj se še nikomur ni posrečilo vzdigniti tega za-
klada.

Pove pa se, da bo padlo na skalo, na kateri se
bo že vlegla zemlja, smrečje zrno. Iz tega zrna bo
zrastla velika smreka. To smreko bodo posekali in na
žago spravili. Tam bodo zrezali iz smreke deske. Te
deske bodo porabili za zibelko in v tej zibelki se bo
zibal otrok, ki bo imel srečo, da bo prišel do denar-
jev. Do tega časa pa bo še dosti Meže steklo mimo
tistega skalovja.

II.

Javornikova grajščina, imenovana „Gamsenegg.“

Celjski grofje so bili mogočni, pa tudi grdi go-
spodje. Enkrat na primer so lovili zverino pri Celju.
Kar zagleda mladi grof lepo mlinarjevo hčer, ki je
prala ob potoku. Dobil je veselje do nje in ni odjen-
jal prej, da so mu jo morali na konja posaditi. Nato
pa oddirja z lepo mlinarjevo hčerko proti domu, kjer
jo je imel za svoje veselje. Ko oče izve, da so mu od-
peljali edino hčer, se razjoče in gre v Celje ter mile
prosi grofa, naj mu vrne hčer. Toda grof se ni dal
onehčati, vse očetove prošnje so bile zastoj. Nato pa
je preklel tisto grofovsko rodbino. Mlinarjeva hči je
potem v kratkem umrla. Tako grdi so bili ti celjski
grofje.

Radi pa so ti gospodje hodili na lov in lovili so
do koroške meje. Pod Plešivcem pa je takrat še bilo
dosti divjih koz ali gamzov. Kadar pa je deževalo,
niso imeli kam pod streho. Zato so sezidali to graj-
ščino in so ji dali ime „Gamsen-egg“, ker dalje niso
smeli loviti, ker je bilo že Koroško.

III.

Grajska kapelica pri Javornikovi žagi.

V Javornikovem gradu je živel mogočen oskrb-
nik, ki se je imenoval Smrekar. Ker je bila takrat še
robota, so kmetje trepetali pred tem možem.

Nekega dne se pelje Smrekar s kočijo v Tra-
berk. Peljal pa je tistega dne tudi neki voznik „flo-
še“ na Prevalje. Po neprevidnosti butita na cesti v
bližini, kjer stoji sedaj kapelica, voznika z vozovi
skupaj. Smrekar se raztogoti, vzame svojemu vozniku
„ježlo“ (bič) in začne ž njo nasekavati voznika.
Ta se razjezi, izmakne izpod svojega voza podvoro
(čevlji), jo zaluči Smrekarju na kočijo ter ga močno
rani na kolenu. Ta rana mu dolgo ni zacelila. Ostal
je celo življenje šepav. Zaobjubil pa se je, da sezi-
da na tistem mestu kapelico. In res jo je sezidal ter
postavil v nji oltar Device Marije čistega spočetja.

Ko je vse bilo lepo narejeno, pisal je škofu v
Št. Andraž. Škof piše beneficijatu v Guštanj, če je
potrebno, da se oltar blagoslovi. Ta mu pa odpiše, da
ni treba, kajti za slučaj, če se v cerkvi kaj pripeti,
je itak cerkvice sv. Antona, kjer se lahko sv. Rešnjem
Telo shrani. In tako oltar v tej kapelici še sedaj ni
blagoslovljen.

IV.

Kapelica sv. Kozma in Damijana na Brinjevi gori.

Rajni Lubas je bil izkušen živinozdravnik, ka-
terega so poznali daleč na okrog.

Temu se je enkrat sanjalo, da je bil na Brin-
jevi gori, pa je tako zbolel, da bi bil moral umreti.

Pa prišla sta ga zdravit dva pobožna moža in
sta ga popolnoma ozdravila. V nedeljo po sv. maši
sta Lubas in Broman pila pri Lukeu (sedaj Tiroleu)
v Guštanju. Lubas pripoveduje Bromanu / svoje san-
nje. Spoznala sta, da ta dva pobožna moža ne more-
ta biti druga nego sv. brata Kozma in Damijan, ki
sta bila tudi zdravnik. Zato zvržeta nekaj denarja
in postavita na Brinjevi gori leseno kapelico v čast
sv. Kozmi in Damijanu. In od tega časa hodijo lju-
dje v to kapelico molit.

Kaj je storil en deček.

(Priredil Rev. J. L. Z.)

(Dalje.)

Rjavka se nasmeje in pravi, da ji bo treba od-
iti domov ter poskrbeti za kosilo. Zenica se ji zopet
zahvaljuje za tečno juho, pa Rjavka noče sprejeti no-
bene zahvale.

Postavi še nekaj mleka in kruha ter sadja k
bolničini postelji in odide, obložena z njenimi blago-
slovi, pusteč borno kočjo v mnogo boljšem položaju,
kakor pa jo je našla.